

Referat fra vårmøtet i Bergverksnettverket, 4. februar 2025 (per Teams)

Referent: Frank Meyer (leder, Bergverksnettverket, Norsk Bergverksmuseum)

Til stede:

Konsolidert museum	Avdeling	Kontaktperson
Anno museum	Musea i Nord-Østerdalen	Geir Arne Mælan, avdelingsdirektør Arild Alander, førstekonsulent
Dalane Folkemuseum	Dalane Folkemuseum	June Stuen, direktør Olaug Økland, konservator Ann Michelle van Achterberg, formidler
Gudbrandsdalsmusea	Gudbrandsdalsmusea	Knut Aastad Bråten, direktør
Helgeland Museum	Rana Museum	Barbara Priesemann, avdelingsleder
Modum Blaafarveværket	Modum Blaaifarveværk	Lasse Hermansen Bjørnland, historiker/museumspedagog
Musea i Sogn og Fjordane	Kvernsteinsparken	Alexander Rauboti, museumsleiar
Museene i Sør- Trøndelag	Orkla Industrimuseum	Are Hilstad, direktør Berit Kvam, avd.leder Kulturhistorisk avdeling
Nordlandsmuseet	Sulitjelma gruvemuseum	John Gunnar Olsen, museumsmedarbeider
Norsk Bergverksmuseum	Norsk Bergverksmuseum	Frank Meyer (avdelingsleder, leder Bergverksnettverket) Svein Skarheim, direktør
Stiftelsen Folldal Gruver	Stiftelsen Folldal Gruver	Even Moen, daglig leder
Svalbard Museum	Svalbard Museum	Haakon Unhammer Kvaale, historiker/arkivar
Universitetet i Agder	Naturmuseum og Botanisk Hage ved Universitetet i Agder	Tor Sigvald Johansen, geolog og konservator
Universitetet i Oslo	Naturhistorisk museum UiO, seksjon for geologi	Axel Müller, professor i geologi, petrologi
Vestfoldmuseene	Vestfoldmuseene, Jernverket Eidsfoss	Hilde Woxen Stormark

Forfall:

Konsolidert museum	Avdeling	Kontaktperson
Anno museum	Musea i Nord-Østerdalen	Kirsten Fronæs
Aust-Agder museum og arkiv	Setesdalsmuseet	Leonhard Jansen, fagkonsulent/konservator Ronald Werner, fagansvarleg geologi
Dalane Folkemuseum	Dalane Folkemuseum	Bess Grastveit, avdelingsleder Jøssingfjord Vitenmuseum
Midt-Troms Museum	Midt-Troms Museum	Truls Nilsen, konservator kulturhistorie
Modum Blaafarveværket	Modum Blaaifarveværk	Tone Sinding Steinsvik, adm. og kunstn. direktør
Musea i Sogn og Fjordane	Kvernsteinsparken	Synnøve S. Børset, avdelingsdirektør

Museene i Sør-Trøndelag	Orkla Industrimuseum Rørosmuseet	Torstein Bach, konservator May Lisbeth Hamland, avdelingsleder Runa Finborud, museumsdirektør Erik Roll, avdelingsleder og konservator
Museum Nord	Museum Nord	Jon Emil Framnes, avdelingsdirektør
Norges Geologiske Undersøkelser	Norges Geologiske Undersøkelser	Rolf M. Dahl, forsker
Næs Jernverksmuseum	Næs Jernverksmuseum	Knut Benjamin Aall, daglig leder
Randsfjordmuseene	Hadeland bergverksmuseum	Hans Philip Einarsen, direktør Solfrid Myhre, seksjonsleder Finn Audun Grøndahl, konservator
Sunnhordaland Museum	Sunnhordaland Museum	Helge Pedersen, konservator Bjørn Arvve Lunde, bygningsvernkonsulent
Varanger Museum	Varanger Museum	Berit He Jin Nilsen, direktør
Vestfoldmuseene	Vestfoldmuseene Jernverket Eidsfoss Norsk Bergindustriarkiv	Arild Braa Norli, avdelingsdirektør kulturhistorie Kasper Rogde Søyland Ingrid Nøstberg

Saksliste

Innkalling og saksliste ble godkjent. Det var ingen som ønsket å ta opp saker under Eventuelt.

Sak 1/25: Sted, tid og finansiering av det fysiske høstmøtet i nettverket:

Det er to museer som ønsker å bli vertskap for høstens fysiske møte, nemlig Jøssingfjord Vitenmuseum og Stiftelsen Folldal Gruver. På møtet presenterte Olaug Økland, June Stuen og Ann Michelle van Achterberg (nemlig Jøssingfjord Vitenmuseum) og Even Moen (Stiftelsen Folldal Gruver) de to stedene. Det ble åpnet for spørsmål. Begge presentasjonene ga et godt og forlokkende inntrykk, og det ble understreket at en avstemning nok vil dreie seg om rekkefølgen på stedene snarere enn gjensidig utelukkende alternativer.

Deretter ble det drøftet om hvordan vedtak om seminarsted skulle fattes. For det første var det forslag om votering på Teams-møtet; for det andre var det forslag om at de to museene bes om å sende inn skriftlig informasjon som så skal danne grunnlag for en avstemning per epost innen en gitt frist. Det var et overveldende flertall som ønsket den siste framgangsmåten.

Tidspunkt: De to museene ligger i henholdsvis Rogaland og Innlandet fylke som har høstferie i uke 41 (mandag 6. – fredag 10. oktober) hvor de vil ha betydelig publikumsinnrykk. For flere andre deltakere vil en deltakelse i denne uka og i uke 40 være vanskelig (høstferie i andre fylker. Slik kan det sies at seminaret ikke bør avholdes i tida 29. september – fredag 10. oktober.

De to museene sendte inn følgende opplysninger i etterkant av møtet:

Stiftelsen Folldal Gruver

- Stiftelsen Folldal Gruver er ett av de 15 teknisk-industrielle kulturminnene (RA).
- Besøksgruve, 600 meter innover Stoll 1 til en gammel maskinhall, døpt Worms Hall (nyere navn, etter legendariske verksdirektør Worm H. Lund 1906-31), kjøre tog eller gå (ev. dele 2 grupper som går hver sin vei).
- Vi har først og fremst kulturlandskap og bygninger fra 1900-tallets gruvedrift. Vandringer: langs produksjonslinja/verksted/osv. og sosial runde (boligbrakker, direktørvilla, ingeniør-/funksjonærboliger, m.m.).
- Faste utstillinger: Gruvehistoria (gammeltida (1700-1800-tallet + 1900-tallet) + Arbeiderutstilling
- Temaer vi kan bidra med: geologi (SFGs styreleder er geolog), forurensning (arbeidet i gang med å stoppe landets største elveforurensning fra nedlagt gruve, folk fra Dirmin/NINA?), arbeiderhistorie (sterk fagbevegelse og stridig direktør, tils. 5 års streik og/eller lockout de første 25 åra!)
- Kapasitet på møterom bra. Overnatting litt dårligere (8 rom med 14 senger, kanskje noen flere), noen må ligge noen få kilometer unna.
- Hjemmeside (tid for å oppdatere): <https://folldalgruver.no/>
- Beste tid: uke 37 el. 38, ev. 39.

Jøssingfjord Vitenmuseum (avd. Dalane Folkemuseum)

Jøssingfjord Vitenmuseum åpnet i 2024. Museet ligger i Rogaland Anortositprovins. Provinsen er en del av Magma UNESCO Global Geopark.

Geologien har vært grunnlaget for bergverk i Dalaneregionen siden 1700-tallet, og vi er i dag Norges største bergverksregion. Museet formidler blant annet geologi, gruvehistorie og ressursbruk, med fokus på både kultur- og naturvitenskap. Regionen har historiske gruver i alle kommunene (Bjerkreim, Eigersund, Lund, Sokndal, Flekkefjord), flere pukkverk og steinbrudd, samt verdens største ilmenittforekomst i fast fjell, hvor Titania AS driver et åpent dagbrudd. Det er dermed fremdeles aktiv gruvedrift i regionen. Jøssingfjord Vitenmuseum og Magma Geopark samarbeider når det gjelder forskning og formidling av geologi og historiske bergverk.

Vi foreslår følgende tema:

- Tilrettelegging av besøksgruver, med mulighet for befaring i Blåfjell gruvene.
- Miljøproblematikk knyttet til historiske gruver og dagens gruvedrift, med mulighet for bedriftsbesøk (Titania AS, Rekefjord Stone osv.) og gruvebefaring. Flere lokale aktører er opptatt av denne problematikken, som åpner muligheten for sponning av seminaret. Norge Mining ønsker å starte opp ny gruve i området, og miljøproblematikken er dermed svært aktuell.

Vi tenker dette er tema som er aktuelle for mange av medlemmene i bergverksnettverket, og hvor mange derfor kan bidra med interessante og relevante foredrag.

Fly til Stavanger Lufthavn. Tog til Egersund fra både Stavanger og Oslo, og derfra kan vi organisere transport til overnattingsstedet. Det er god hotellkapasitet i området. Vi foreslår å ha seminaret i oktober.

Lenker

- <https://dalanefolkemuseum.no/avdelinger/jossingfjord-vitenmuseum/>
- <https://magmageopark.no/no/>
- <https://magmageopark.no/no/lokasjonsobjekt/blafjelldalen-gruvehistorie-i-naturskjonne-omgivelser/>

Kontaktpersoner:

Bess Grastveit, mobil: 91847020, e-post: bess@dalanefolkemuseum.no

Ann Michelle van Achterberg, mobil: 95044317, e-post: ann@dalanefolkemuseum.no

Kongsberg, 14. februar 2025